

Sygn. akt III A Ua 1869/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Elżbieta Kunecka

Sędziowie: SSA Jarosław Błaszczak

SSA Jacek Witkowski (spr.)

Protokolant: Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2017 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku J. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 5 września 2016 r. sygn. akt V U 732/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że odwołanie oddala,

II. zasądza od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kwotę 630,- zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 września 2016 r., sygn. akt V U 732/16, Sąd Okręgowy w Opolu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 14 marca 2016 r., nr (...), w ten sposób, że przyznał J. D. prawo do emerytury począwszy od 22 kwietnia 2015 r. oraz zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kwotę 360,- zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne:

Wnioskodawca J. D. urodził się w dniu (...) W okresie od 1.09. 1971 r. do 21.06.1973 r. zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w charakterze ucznia praktycznej nauki zawodu cieśli. Od 22.06.1973 r. do 31.12.1989 r. pozostawał w zatrudnieniu w w/w przedsiębiorstwie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku cieśli. W okresie od 15 lipca 1981 r. do 17 października 1982 r. oraz od 15.06.1985 r. do 7.08.1986 r. pozostawał w zatrudnieniu w (...) Przedsiębiorstwem Budownictwa (...) w O. pracując na stanowisku cieśli na budowie eksportowej. W okresie od 2.01. 1990 r. do 28.05.1993 r. zatrudniony był w przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjno-

Handlowym (...) Spółka z o.o. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku cieśla- brygadzysta. Pracował w O., przy budowie banku (...), Banku (...), (...) w K., Hucie (...), (...), Hucie (...). W okresie od 30.09.1996 r. do 23.12.1996 r. oraz od 10.02.1997 r. do 30.04.1997 r. J. D. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowym (...) Sp. z o.o. we W., budowa eksportowa w RFN na stanowisku cieśli. Brał udział w pracach przy betonowaniu, na wysokościach przy deskowaniu stropów oraz na poziomie „0” w wykopach do 3 metrów.

W dniu 21.04.2015 r. wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę. Decyzją z dnia 14.03.2016 r. organ rentowy odmówił przyznania świadczenia z uwagi na brak 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie jest zasadne. W uzasadnieniu wyroku Sąd pierwszej instancji powołał się na art. 32, art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, na przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz na regulację zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. wskazując, że wnioskodawca w ramach stażu zawodowego wykonywał pracę w warunkach szczególnych pełniąc obowiązki cieśli oraz brygadzysty ciesielskiego. Z tych względów Sąd Okręgowy zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia jako cieśla oraz brygadzysta ciesielski, za wyjątkiem okresu od 1.09.1971 r. do 21.06.1973 r., albowiem wnioskodawca odbywał wówczas zajęcia praktyczne w ramach umowy o naukę zawodu. Świadczenie zostało przyznane od 22.04.2015 r., tj. od dnia następnego po dniu osiągnięcia wieku emerytalnego, tj. 60 lat. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję. Orzeczenie o kosztach postępowania oparto na przepisie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości organ rentowy w drodze apelacji zarzucając:

- 1) naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 232 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że praca cieśli wykonywana przez wnioskodawcę w spornym okresie jest adekwatna do zatrudnienia wymienionego w załączniku A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w dziale V – w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, w pkt 5, tj. do pracy przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości;
- 2) naruszenie prawa materialnego poprzez jego błędną wykładnię, tj. przepisu § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez uznanie, że wnioskodawca posiada co najmniej 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych;
- 3) naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię, tj. naruszenie art. 184 i art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez przyznanie wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Podnosząc powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania oraz zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja jest zasadna.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy wnioskodawca J. D. spełnia warunki do przyznania emerytury na gruncie przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a w szczególności czy praca na stanowisku cieśli w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S. w okresie od 1.09.1971 r. do 31.12.1989 r. oraz w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjno-Handlowym (...) Sp. z o.o. w okresie od 2.01.1990 r. do 28.05.1993 r. stanowiła pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, albowiem okoliczność ta była decydująca dla rozstrzygnięcia kwestii czy wnioskodawca legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy błędnie uznał, że wnioskodawca wykonywał w spornym okresie prace wymienione w poz. 5, działu V wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, tj. prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości. U podstaw rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji legło przekonanie, że w zarządzeniu Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty zostały określone prace: 1) montera urządzeń i konstrukcji metalowych na wysokości, 2) montera konstrukcji żelbetonowych i prefabrykowanych na wysokości, 3) cieśli wykonującego prace na wysokości, które przyporządkowane są do prac znajdujących się pod poz. 5 ww. rozporządzenia.

Stanowisko Sądu pierwszej instancji nie zasługuje jednak na aprobatę. Słusznie zarzucił organ rentowy, że zarządzenie nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych nie może mieć decydującego znaczenia dla ustalenia czy wnioskodawca wykonywał prace w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wykaz rodzajów pracy w warunkach szczególnych ma charakter wyczerpujący. W dziale V rozporządzenia wymieniono prace wykonywane w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, wśród których brak jest prac w charakterze cieśli. Wymienienie pracy cieśli wyłącznie w akcie niższego rzędu, tj. w zarządzeniu resortowym - przy braku tego stanowiska w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. - nie wywołuje skutków przewidzianych w art. 32 ust. 1 ustawy i pozostaje bez wpływu na prawo do emerytury (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2004 r., II UK 337/03, z dnia 23 listopada 2004 r., I UK 15/04, z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08 i z dnia 10 lutego 2009 r.). Wykaz resortowy utracił moc prawną i zachował swoje znaczenie jedynie w sferze dowodowej. Wykaz taki ma charakter informacyjny i ułatwia identyfikację określonego stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach, jeśli w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia nie wymienia się konkretnych stanowisk, lecz operuje pojęciem ogólnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r, II UK 218/09, Lex nr 590247). Wykaz resortowy nie może natomiast rozszerzać, w porównaniu do wykazu A rozporządzenia kwalifikacji stanowisk pracy na których wykonywane zatrudnienie jest uznawane za pracę w szczególnych warunkach, gdyż byłoby to przekroczeniem granicy delegacji ustawowej. Zarządzenia resortowe nie stanowią źródła prawa, a więc nie można z nich wywodzić uprawnień emerytalnych. Dopuszcza się jedynie posiłkowanie treścią zarządzenia resortowego dla wykładni i właściwej kwalifikacji stanowisk pracy określonych w załączniku do ww. rozporządzenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 sierpnia 2015 r, III A Ua 664/14, Lex nr 1814814).

Z tych względów nie można było przyjąć, że wykonywanie pracy na stanowiskach niewymienionych w załącznikach do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., a tylko w wykazach resortowych jest wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 32 ustawy. Przyjąć zatem należy, że okres zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S. w okresie od 1.09.1971 r. do 31.12.1989 r. oraz w Przedsiębiorstwie Usługowo-Produkcyjno-Handlowym (...) w okresie od 2.01.1990 r. do 28.05.1993 r. nie może zostać uznany za pracę w warunkach narażających zdrowie ubezpieczonego na szkodliwe czynniki. Brak możliwości uwzględnienia tego okresu

do prac w szczególnych warunkach powodował, że wnioskodawca nie legitymował się 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, co przesądzało o odmowie przyznania ubezpieczonemu świadczenia emerytalnego.

Z tych względów Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie na podstawie art. 386 §1 kpc.

Orzeczenie o kosztach procesu oparto na przepisie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 w zw. z § 10 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSA Jacek Witkowski SSA Elżbieta Kunecka SSA Jarosław Błaszczak